

KRJELA 1

Klub mladých autorov
pri Knižnici Gašpara Fejérpataky-Belopotockého v Liptovskom Mikuláši

Jana Dzúriková

Odchádzaš ráno

A slnečnou bránou
Mihne sa len tieň.
Viem.
Milujem
Anjela s tvou tvárou
A horkou bielou kávou
Zapíjam tvoj dych.

Možno zobudil sa Boh,
No zabudol nás dvoch
K sebe pritúliť.

Bez smiechu

O hriechu
Bez strachu
Na hrachu
Na kolenách
Kým vypustiš
Dušu
Šu-šu-šu
Do uška
V pološere
O nevere

Michal Kubáň

Časť prvá: úvodná a zoznamovacia

Obrázok č. 1

Nakreslime si Hultrechta. (Poprosme cteného poslucháča, nech sa povznesie nad nedôstojné my-kanie, neškodnú úchylku, ktorá nám dopomáha k uvoľneniu. Pero sa kľže ľahšie, jazyk sa ohýba bezstarostnejšie pri predstave hlúčiku detí, ktorým rozmykaný autor infantilne načrtáva rozprávočku, než pod drobnohládrom páru skúmavých očí. Ja a ty. Bfř.)

Lesklé čierne vlasy pokrývajú okrúhlu hlavu. Sú už trochu dlhšie a neupravené; Hultrecht má za sebou dlhé míle cesty. Tvár nevidno; pre potreby obrázku sme si vybrali jednoduchší zátylok. Nič nám však nebráni predstaviť si odhodlaný výraz hrdinu. Šaty sú dokmásané, občasné diery odkrývajú šľachovité telo. Hultrecht je silný; normálne jedáva však striedmo, len keď to naňho príde. Meč nemá, je dobrosrdečný. Všetkú mu ho o chvíľu dajú. Keď treba, vie sa biť. Viac z náčrtku nezistíme, sú to čmáranice. Z autorových kresieb k nám špliecha závan detstva. Kreslí hrozne.

* * *

Pod', brácho,
sadni si a počúvaj,
viem, rozumieme si bez slov,
ale aj tak – sú chvíle, keď treba
nahradiť obláčky veľaznačného ticha
elektrickým oblúkom viet,
aby sme potom opäť mohli mlčať,
dlho a plnokrvne.

Tak pod' už,
napi sa piva.
Mám ťa rád, to len
ak by som bohviekedy tvrdil niečo iné,
prosím ťa, pod',
dobře sa usad' a pomôž mi na stôl povykladať moje vnútro
ako haraburdie stánkového predavača
na stôl, kde vyschne,
aby sme si ho mohli
zo všetkých strán dobre poobzerať,
no tak už pod',
dáme si piva

a budeme rýchlo rozprávať,
až nestihneme dobre poprehítať vzduch,
poď hneď teraz,
skôr než nám noc pozhasína lokál,
ešte predtým,
ako sa objavia tri bodky
a tvojmu bračekovi vyschne v pere
jeho modrá krv...

Hultrecht sa predstavuje

Znamená to, že to
nemá žiaden dôvod.
Neznamená to, že je to
bezdôvodné.
Nič nie je toho dôvodom.

Hultrecht vysvetľuje veľké životné pravdy

Všetkým, čo kú ňokzuvať,
by som vetma puke.
Vinruftujte, dzujlite,
lengen ažhaš nevybrúzgaj.
Bengekve plemuch grit.
Ej, horen tvár kume.
Chlyje?

Ha peške mloho:
blege, blege, remeklajtán,
nuž je to rvyk!

3 vety o Hultrechtovi von Neumannovi

Hultrecht von Neumann
vyšiel zo svojho korábu
a natankoval v tme púšte.

Nič, čo videl okolo seba,
naplnilo jeho nádrž.

Hultrecht von Neumann
má nádrž plnú

Nič.

Hultrechtova romanca o odstávajúcich ušiach

My ušiáci ušiankovia rádioteleskopy a všakovaké
guličôčky z Matesu
to nemáme práve najľahšie
už len ten pôrod
ucho sa vzprieči bojuje
a vôbec
trochu to pripomína hlavolam Ježek v kleci
treba nájsť správny uhol
a potom to už ide.

Najhoršie sú decká ostatné decká s ušami pekne poporiadku
pri hlave
smejú sa ako v kine
a ukazujú naznačujú posmeškujú
malí bastardíci
uchále im poodrezávať. Áále

nie je to až také zlé to len v puberte
človek sa po uši zaľúbi
vyhlási vojnu vlastným ušiam
a prišívá
a prišpendľuje
a obstríha
a zarovnáva
ale uši sú stále o krok vpredu
čo som odkrojil to dorástlo
čo som im nabrýzgal
pustili jedným uchom dnu a druhým von
asi takto:
no čo už
dopredu prehratý nerovný boj
skončil sa vynúteným prímerím.

Až raz
išiel som mestom a niečo tam nesedelo. Kolieska
pocitov nedosadali ako je bežné v našich zemepisných šírkach
musel som zastať a zahvízdať: tak to už hej!
počul som asfalt šepkať o izbičkách plných čiernych prázdninových bubliniek
počul som vietor zakliesnený medzi stehnami ohorených blondínok
počul som luskot prstov doposiaľ nepočatých novorodencov
ba som až začul pomlčky ticha medzi stebkami trávy
aby som nenapínal

jednoducho som nechal po sebe ako po kolene pobehať holiacu
mašinku s číslom jedna
a bol som krásny ako umelohmotná ruža zapichnutá do kaviáru
a všetky púpavy sa za mnou otáčali
pretože mysleli že som dážd'.

Chvála pánu dažďu.

Časť druhá, v ktorej sa ocitneme na diaľnici, a zistíme, že Hultrecht niečo hľadá, ale nedozvieme sa, čo

* * *

1. Kráčam. Oproti mne pes. Nezadržateľne sa k sebe približujeme. Tesne pred cieľom zrazu zahrmí, obloha sčernie a presne nad mojou hlavou sa skondenzuje oblak-armáda-matiek. Prísne riekne: „Nechod' k tomu psovi! Nepozná ťa, mohol by ťa pohryzť!“ Tak mu povedzte, že som Hultrecht! kričím do čistej modrej oblohy.
2. Dievčatko kľúčovito zviaza matkine ruky, ktoré ju pred polhodinou vyložili na múrik plota a hlasom zaklínača opakuje: heš, havo, heš! Matka slabikuje so zavretými očami: C-h-o-d'-d-o-m-o-v-r-o-z-u-m-i-e-š-?c-h-o-d'-d-o-m-o-v! Pes nechápavo odkrača.
3. Sme rovnakí. Obaja hľadáme, čo to vlastne hľadáme? Zaskočení čudným svetom. Vlastné výkaly cudne zahrabávame snehom.
4. Kľučanie. Škripot bŕzd. Kľučanie. „Nebol to ten pes, čo tu pobehoval?“ Bol. Ja hľadám ďalej. Sám.
5. Niekedy ho čakám na zastávke. Nechodí. Nečudo. Mrzne.

Lentakáš (na melódie z Biblie)

Dusnodus dusičitý
Rozhorúč sparno svoje
Príď letnisko tvoje
Buď hic tvoj
Ako na vzduchu Tak i vo vode
Pot náš uvrieskaný
Striekaj nám z pliec
A rozfuč nám vlasy naše
Nech sa i my
Rozbesnieme naprieč diaľnicou
A neprivoď nám drkotanie
To radšej vráť z vojny Ďura
Hurá!

Stopárske zaklínanie (na melódie H. C. Artmanna)

no no
no ták
zastaň
aách
nechoď
ále
no tak
zastaň
pozri na mňa
veď už blikni
semká
na mňa
no tak
stoj už preboha
stojím tu
už dĺlho
no tak
brzdi
šliapni trochu
no tak
zastaň
na krajnici
na diaľ
nici
v Bys
tri
ci

Časť tretia o človekovi Hultrechtovi, ktorému nič ľudské nie je cudzie

* * *

v predtuche opojných nektárov
behám od kríčka g kríčku
klaviatúrou svojich vankúšikov
odklínam čierne ríbezle
nadžgaté šťavou
priesvitný dotyk – a
ríbezľa cupne na dno kýblika

potiahnutie stopkou – a
ríbezľa vyvrhuje črevá na požiadanie
lietajúce kokotiny oslovujem:
vy kokotiny!
vyjašené pavúky sa snažia
uniknúť z pasce ríbezľových brokov
hladké steny kýbla ich vracajú naspäť
pomáham im pavúčikom čaptavučkým
zopár ich však
vyprsklo smiechom vnútorností
medzi mojimi necitlivými prstami
Táthagáta učiteľ bohov i ľudí
zaplakal z chrenového listu
vravím mame ako že či umyla tie ríbezle a ona
že nie že boli popučené
a že by z nich odišla všetka šťava a ja že
veď ja nič ja len že
boli plné pavúkov a mama niečo v tom zmysle
že sa už nič nedá robiť a že vraj nie sme vegetariáni či čo
a tak som už len skočil do obchodu
po 10 kíľ cukru sadol si do fotelky
a čakal kým víno vykvasilo ináč
Mišovi a Tiborovi chutilo

Januárová

Povievam mestom
v treskúcom žltomodrom dni,
akých sú v našom detstve
pohodené stovky.
Ako zrkadlá.
A všetky výklady
už poznám skoro naspamäť.
Vidím sa v kryštálických sklách,
bolestne moja tvár,
belavý trojuholník
uviaznutý kdesi pod mrazom.
Vrúcnym dychom z nosa
jej púšťam sondy
do ľadu,
tvár sa trepoce a mizne,
ostala po nej len
oblá diera v chladnej grafike.
Náhodným známym
huhnem na pozdrav plechovými perami.
Milotou z úst

si odkostňujem dlane.
Sám ako šál,
vo vrecku páli
ukradnutá kniha.

Konopná

nerumádzgaj dievča krásne
vôkol teba ležia básne
máš ty ale z pekla šťastie
máš ty ale z piči chlíp
na ňom vyrástol ti trup

Hultrecht a tvrdé drogy

(autentická zvuková nahrávka hlasu Hultrechta von Neumanna)

Prechod medzi tretou, a poslednou štvrtou časťou (na melódie H. Michauxa)

* * *

deň
deň denný
deň ktorý nezastavíš
a dní, dní
celé dni dennodenné
chceš ho vysíkať
kým sa nevydnie
chceš ho vycmiagať
kým sa nezdrančí

a dňovie
a dnieči
a dňoviednieči

ale dodňovie
a dogrgúfa
druzgá čoraz menej
zovieraš ho v pästi
plavieš od hánok
od hánok
k zubom
navretým od krvi

a cmiagaš
deň, vytekajúci prstami
a fraholíš ho Cvrkaš
do ksichtu
rozďasnutému súmraku

Časť štvrtá, v ktorej si vypočujeme Hultrechtove názory na smrť, Liptov a ženy, a v ktorej sa konečne objaví drak

Hultrecht o počiatku

Milí poslucháči,

blúdivé bicykle myšlienok v hlave
pod nimi
nič
ešte hlbšie
slová:
smrť, ktorá si začiatok,
živá smrť, ktorá si život, najskutočnejšia z múdrych,
ktorá nás učíš konať naplno, priamo a bez záťaže,
len smrť môžeš dať činom (tú) sladučkú mrazivú ľahkosť,
ich chrapľavý zmysel,
radostné nič,
bez vedomia smrti boli by sme mŕtvi, nestvorené
bezduché zotrvačníky,
ktorým sliz spánku nedovoľuje vpadnúť do oslobodzujúcej ničoty,
ktorým sliz spánku nedovoľuje stvoriť sa do tohto
úžasného oslobodzujúceho sveta,

človek je iba potenciálna ľudská bytosť
a smrť je kompas na ceste
za sebastvorením.
Preto je prvá.

Áno,
tajomné hmlové výpary mraznúcej zeme,
súmrak
je začiatkom Nového roku.
Prvý november.

Hultrecht o Liptove

V tu. Polmetra pod nami, pod vrstvou
asfaltu a štrku
leží telefón.
Živý optický kábel, nerozlučne nás spájajúci
s minulými a budúcimi storočiami.

A môžeme sa prehŕňať v tom istom ihličí
ako hociktorý Kelt.
A môžeme sa pozerat' na tie isté mravce
ako šepkajúci človek popolnicových polí.
A piť tú istú vodu ako Slovan,
ešte nehovoriaci po slovensky.
A dýchať.
A iba rozpálený asfalt nám môže zabrániť
kráčať tými istými nohami po tej istej hline.

Len blázni si môžu myslieť, že presvetlením,
podiaľničením a pozelezničením
vyženú z Liptova tajomno.
Duchovia vodných prameňov, besy a rusalky
stoja kúsok od našich oslepených očí.

Nadišiel čas, aby sme si prestali zatajovať
posvätnosť okolitej zeme,
posvätnosť pekných miest,
posvätnosť kameňov, hájov, prameňov, Slnka,
nech sa smieme bez žmúrenia pozrieť
do jasu v tvárach predošlých nájomníkov tejto krajiny.

A na tej istej pokožke môžeme cítiť ten istý,
vlhkom presiaknutý vzduch.
Nezmenilo sa nič.

Modlitba k osudovej frajerke

Najdrahšia ňadrulienka,
strojkyňa mdlobných vôní,
prsňavý lejak, pička,
stehnušťa, kôžohebča ritňavé,
ty, ktorá suôslastne privieraš oči,
strážkyňa šťavy,

ja, posol štiav, uctievač štiav,
objavovač štiav;
naplň ma besnou prostorekobraznošťou,
chcem ryčať od divej fantázie!
Zdvoj-troj-štyrovačky života umelcov,
hrýzť ťa do holej kože, keď
so mnou nebudeš,
šialene hrýzť ťa do živej holej kože,
aj keď so mnou budeš.

Chcem čuôchať.
Vnárať sa do teba ako do mandaly.
naplniť divosvitom všetko,
čoho sa spolu dotkneme.

Poskytnúť ti kôl, kyjak,
neskrotenu neskrotiteľnú sopku, meč,
horúcu mäsnatú rastlinu, ker
kypiaci opojným drogovým dychom,
aby si pod ním mohla vykonať
predsvätný obrad jari.

Mokoša, priepastná brázda ťažkej jedlej hlíny,
kňazkyňa života, štiav,
ohňa, krvi!!!

Zástupy detí budú ako holuby
zobať potoky zmáčaného semena tryskajúceho
z našich útrobov
a meniť sa na mužov a ženy.

Pička! Krásnuľké najvoňavšie božie čipkované
mámivé čaroslovo –
pička, pička, pička, pička, pička!
Počuješ ten rev? Vidíš ten hýkot vody?
Cítiš ten kluôkot vetra?

Mokoš a Svarožič.
Pyjak a Hpič.

Obrázok č. 2

Nakreslime si obrázok. Hultrecht leží na zemi. Ak doleznačky znamená na bruchu a horeznačky na chrbte, leží doleznačky. Lesklé čierne vlasy má zlepené krvou. Nadvihnime ho, nech vieme, čo sa stalo. Vidíme starostlivo zabodnutý meč, ktorý Hultrecht na prvom obrázku ešte nemal, ale o chvíľu mu ho už dali.

Nech vieme, čo sa stalo: Hultrecht prešiel poslednými dverami do sadrokartónovej jaskyne, v ktorej sídlil drak. V pravej ruke zvieral meč a číhal, z ktorej strany naňho zloduch vyskočí. Nič mu nemohlo uniknúť. Od sústredenia mu tŕpla ruka, hánky beleli, na sluchách sa mu peril pot. Nemôžeme sa diviť, že mu unikla taká nepodstatnosť. 20 centimetrový schodík. Hneď za prahom. Hultrecht zakopol, vletku zahrešil a fasovaný meč mu do pokrčenej košele vyrezal písmeno Z. Na rovné, svalnaté bruchá píšú meče odjakživa I. Ako Island. Ako Iné nebezpečenstvo. Nuž, ako Ináč.

(odznelo na autorskom čítaní dňa 23. decembra 2000)

Michaela Vyhnalová

Slovo?

Spojenie písmen, slabík náhodných, ktoré vychádzajú z úst?

Je to azda myseľ, ktorú svetu odhalíme pomocou neho,

je to srdce a slovo v ňom vychádza tak, ako ono bije,

udiera,

či duša zronená na jazyku vypustená.

Slovo je – veta, verš?

Ozdoba naša, čo robí nás bytosťou, netvorom;

preč utekaj,

preč od slova, to slovo je skaza, zlo...

Len nemý je bytosť od Boha.

Krjela. Časopis Klubu mladých autorov pri Knižnici Gašpara Fejérpataky-Belopotockého v Liptovskom Mikuláši. Autori tohto čísla: Jana Dzúriková, Michal Kubáň, Michaela Vyhnalová. Zostavila Anna Ondrejková. Číslo 1. Vyšlo v júna 2001.